

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 3/2012-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 21. marca 2012 predbežne prerokoval návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na začatie konania o súlade § 251 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a návrh Okresného súdu Bratislava I na začatie konania o súlade § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 1 a 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a návrh Okresného súdu Bratislava I **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 6. septembra 2010 doručený návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len

„skupina poslancov“), zastúpených V. J., poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, na začatie konania o súlade § 251 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“ alebo „neskorší Zákonník práce“) s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Podľa skupiny poslancov znenie § 251 ods. 2 Zákonníka práce v časti týkajúcej sa náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti zamestnanca, ktorý utrpel pracovný úraz alebo ochorel chorobou z povolania, zasiahlo do nadobudnutých práv počas účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, pretože „sa ním menia podmienky realizácie práv zakotvených v čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v mnohých prípadoch v neprospech adresátov uvedených práv.

Je nespochybniteľné, že je základným ústavným právom zákonodarného zboru meniť akékoľvek právne vzťahy profuturo, nemôže sa tak však diať, ako už bolo Ústavným súdom viackrát vyslovené, cestou zásahu do legitímnych očakávaní adresátov práva. V tomto prípade možno konštatovať, že napadnutou úpravou došlo k celoplošnému vstupu do právoplatných individuálnych právnych aktov, ktoré definovali ich adresátom určité právne nároky.

Je potrebné uviesť, že zavedenie nových pravidiel, ktoré bolo plne v dispozícii zákonodarcu, bolo možné zrealizovať aj bez narušenia dôvery adresátov práva v nespochybniteľnosť im priznaných nárokov, stabilitu právneho poriadku ako aj bez zmarenia ich dlhodobých legitímnych očakávaní. Mohlo sa tak stať vhodným nastavením prechodného ustanovenia tak, aby nebolo potrebné otvárať nároky právoplatne priznané počas predchádzajúcej právnej úpravy v tých prípadoch, v ktorých je to pre adresátov práva výhodnejšie.

Prechodné ustanovenie, ktoré malo zachovať právnu istotu účastníkov právnych vzťahov v oblasti právnej úpravy náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity aj pri prechode na novú právnu úpravu, túto právnu istotu naopak explicitne vylúčilo.“.

Skupina poslancov navrhla, aby ústavný súd po prijatí návrhu na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví, že „§ 251 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce nie je v súlade s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

Dňa 7. marca 2011 bol ústavnému súdu doručený návrh Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) na začatie konania o súlade ustanovenia § 201 ods. 1 Zákonníka práce v spojení s prechodnými ustanoveniami § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 337/2004-173 z 25. novembra 2010 prerušil podľa § 109 ods. 1 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) konanie o určenie výšky straty na zárobku až do rozhodnutia ústavného súdu o súlade § 201 ods. 1 Zákonníka práce v spojení s prechodnými ustanoveniami § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s ústavou, pretože „dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky“.

Vo svojom návrhu okresný súd poukázal na znenie napadnutých ustanovení Zákonníka práce, ako aj na znenie § 195 ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov účinného do 31. marca 2002 (ďalej len „skorší Zákonník práce“) a v podstatnom uviedol, že „prijatím Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. 4. 2002, došlo k zmene v úprave náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti v ust. § 201 tak, že na jednej strane boli pri odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania zrušené limity vyplácaných náhrad a na druhej strane došlo k vypusteniu povinností prihliadať pri výpočte na invalidný alebo čiastočne invalidný dôchodok v pôvodne priznanej výške, resp. neprihliadať na zvýšenie priznaných dôchodkov podľa predpisov o sociálnom zabezpečení...“

Prijatím prechodného ustanovenia Zákonníka práce v § 251 ods. 2 dopadla zmena ohľadne spôsobu výpočtu náhrady za stratu na zárobku i na také prípady, kedy strata na zárobku vypočítaná a vyplácaná do 31. 3. 2002 bola vyššia ako náhrada straty na zárobku prepočítaná podľa novej právnej úpravy, t. j. sa stalo, že prepočítaním náhrady podľa nového znenia Zákonníka práce došlo k zníženiu doposiaľ priznanej a vyplácanej náhrady straty na zárobku...

Vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 251 ods. 2 Zákonníka práce vnieslo do minulých a existujúcim právnych vzťahov právnu neistotu, spočívajúcu v tom, že došlo k obmedzeniu už raz priznaných práv, toto ustanovenie je podľa názoru všeobecného súdu potrebné rozhodnúť, či uvedené ustanovenie je v súlade so základným princípom právneho štátu definovanom v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, t. j. princípom právnej istoty.“.

V ďalšej časti svojho návrhu okresný súd opísal skutkové okolnosti ním posudzovaného prípadu, z ktorých má vyplývať, že náhrada straty na zárobku vyplácaná účastníkovi konania domáhajúceho sa súdneho rozhodnutia bola za účinnosti skoršieho Zákonníka práce vyplácaná v sume 3 986,50 Sk a po odpočítaní dane v sume 3 388 Sk. Po nadobudnutí účinnosti neskoršieho Zákonníka práce a aplikácie jeho § 251 ods. 2 mala vyplácaná náhrada straty na zárobku klesnúť na sumu 2 542 Sk, po odpočítaní osobitnej dane na sumu 2 288 Sk.

Podľa okresného súdu malo „ust. § 251 ods. 2 Zák. práce... na navrhovateľa také účinky, že v dôsledku aplikácie tohto ustanovenia prišlo od 1. 4. 2002 k zníženiu náhrady za stratu na zárobku spôsobenej pracovným úrazom, a preto je toto ustanovenie priamo retroaktívne a v rozpore s princípom právnej istoty a teda v rozpore s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR“.

Okresný súd v petite návrhu požadoval, aby ústavný súd takto rozhodol: „Ustanovenie § 201 ods. 1 zák. č. 311/2011 Z. z. Zákonníka práce v spojení s prechodnými ustanoveniami § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. PLs. ÚS 3/2011 z 19. apríla 2011 rozhodol o spojení návrhu skupiny poslancov vedeného pod sp. zn. Rvp 6770/2010 a okresného súdu vedeného pod sp. zn. Rvp 530/2011 na spoločné konanie z dôvodu, že obidve veci spolu vecne súvisia a týkajú sa vyriešenia toho istého právneho problému.

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

V konaní podľa čl. 125 ústavy postupuje ústavný súd aj zmysle čl. 140 ústavy predovšetkým podľa všeobecných ustanovení § 18 až § 36 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a podľa osobitných ustanovení § 37 až § 41b zákona o ústavnom súde upravujúcich špecificky konanie o súlade právnych predpisov.

Ústavný súd návrh na začatie konania prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 130 ods. 1 písm. a) a d) ústavy začne ústavný súd konanie, ak podá návrh najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo súd.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrhov konštatuje, že skupina poslancov aj okresný súd (ďalej spolu aj „navrhovatelia“) sú podľa čl. 130 ods. 1 písm. a) a d) ústavy

v spojení s § 18 ods. 1 písm. a) a d) zákona o ústavnom súde aktívne legitimovaní na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov.

Rovnako nie sú naplnené ani ďalšie dôvody, pre ktoré ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde obligatórne odmieta. Na konanie o súlade označených ustanovení Zákonníka práce s článkami ústavy uvedenými v návrhoch má ústavný súd danú právomoc podľa čl. 125 písm. a) ústavy. Návrhy navrhovateľov majú náležitosti predpísané zákonom a nie sú ani neprípustné podľa § 24 zákona o ústavnom súde, keďže o nesúlade § 201 ods. 1 a § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 39 ods. 1 ústavy ústavný súd ešte nerozhodoval, v tej istej veci v inom konaní nekoná a navrhovatelia sa nedomáhajú ani preskúmania skoršieho rozhodnutia ústavného súdu vo veci. Napokon doručené návrhy nemožno považovať ani za oneskorene podané, keďže podanie návrhov na začatie konania o súlade právnych predpisov nie je viazané na žiadnu lehotu.

V tejto súvislosti sa ústavný súd zaoberal aj otázkou, či by konanie o súlade označených ustanovení Zákonníka práce nemalo byť podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde zastavené z dôvodu, že niektoré z namietaných ustanovení Zákonníka práce stratili platnosť ešte pred vyhlásením nálezu ústavného súdu. V danej veci totiž okresný súd navrhuje preskúmať aj § 201 ods. 1 Zákonníka práce, ktorý bol zrušený § 294 bodom 27 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) s účinnosťou od 1. januára 2004.

Aj keď v minulosti sa ústavný súd riadil pravidlom odvodeným z § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého bol ústavný súd v zásade oprávnený posudzovať len súlad platných právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení s právnymi predpismi vyššej právnej sily, na základe ktorého potom konania o namietanom nesúlade neplatných právnych predpisov zastavil (pozri PL. ÚS 16/02, PL. ÚS 13/08, PL. ÚS 23/08 a PL. ÚS 4/09), v poslednom období považuje ústavný súd svoju doterajšiu judikatúru za prekonanú a prikláňa sa v týchto veciach k dôslednejšiemu uplatňovaniu zásady materiálnej ochrany ústavnosti.

Z uznesenia ústavného súdu č. k. PL. ÚS 1/2010-6 z 27. januára 2010 o prijatí návrhu na ďalšie konanie vyplýva, že oprávnenie všeobecného súdu iniciovať konanie o súlade právnych predpisov vyjadrené v čl. 144 ods. 2 ústavy nie je podmienené platnosťou dotknutého právneho predpisu, jeho časti alebo jeho jednotlivého ustanovenia, ale jeho súvislosťou s prerokúvanou vecou (rozhodovacou činnosťou). Za týchto okolností zo zásady ústavne súladného výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy) možno vyvodiť záver, že v prípadoch, ak má všeobecný súd prerokúvanú vec rozhodnúť podľa právneho predpisu, jeho časti alebo jednotlivého ustanovenia, ktorý(é) už bol(o) zrušený(é), ale je v dôsledku prechodných ustanovení tohto alebo iného právneho predpisu uplatniteľný(é) pre rozhodnutie v konkrétnej veci, § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde o zastavení konania pred ústavným súdom sa nepoužije. Zastavenie konania by totiž popieralo zmysel a účel konania o súlade právnych predpisov iniciovaného všeobecnými súdmi v súvislosti s ich rozhodovacou činnosťou podľa čl. 144 ods. 2 ústavy a bolo by aj v rozpore s koncepciou špecializovaného a koncentrovaného typu kontroly ústavnosti právnych predpisov, z ktorého vychádza ústava, a napokon aj výrazom neprimeraného príklonu k formalistickému chápaniu ochrany ústavnosti.

Ústavný súd berúc na zreteľ uvedený posun v judikatúre ústavného súdu dospel k záveru, že vzhľadom na aplikovateľnosť § 201 ods. 1 Zákonníka práce v znení účinnom do 31. decembra 2003 v súdnom spore o určenie výšky straty na zárobku z pracovného úrazu ku dňu 31. decembru 2003, v súvislosti s ktorým okresný súd podal ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, je potrebné sa v okolnostiach prípadu meritórne zaoberať otázkou ústavnosti namietaného ustanovenia § 201 ods. 1 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o preskúmanie súladu § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 a čl. 39 ústavy, situácia je odlišná v tom, že toto ustanovenie formálne platnosť nestratilo, naďalej je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, svojím obsahom však ide o prechodné ustanovenie upravujúce rozsah priznávaných náhrad straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti a ostatných súvisiacich nárokov, ktorého funkciou bolo zabezpečiť prechod z právneho režimu upraveného v § 190 až § 203 skoršieho Zákonníka

práce do nového právneho režimu upraveného neskorším Zákonníkom práce. Následnou legislatívnou činnosťou zákonodarcu bola navyše aj právna úprava obsiahnutá v § 195 až § 210 neskoršieho Zákonníka práce podstatne zmenená prijatím zákona o sociálnom poistení v tom smere, že po 1. januári 2004 jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala len vecná škoda. Nárok za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku zodpovedá nároku na úrazový príplatok, na úrazovú rentu alebo na pozostalostnú úrazovú rentu podľa ustanovení zákona o sociálnom poistení.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov zjavne neopodstatnený vtedy, ak napadnutý zákon (jeho časť alebo jednotlivé ustanovenie) a označené články ústavy, s ktorými by sa mal dostať do nesúladu, vôbec spolu nesúvisia, t. j. nie sú v žiadnej príčinnej súvislosti.

Ústavný súd preto skúmal, či existujú dostatočné dôvody na prípadné vyslovenie nesúladu § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy a tiež § 251 ods. 2 Zákonníka práce s čl. 39 ods. 1 ústavy.

1. K namietanému nesúladu ustanovenia § 201 ods. 1 Zákonníka práce v spojení s § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy

Okresný súd svojím návrhom namieta nesúlad ustanovenia § 201 ods. 1 Zákonníka práce v spojení s § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy z dôvodu, že uvedená právna úprava vniesla do minulých a existujúcich právnych vzťahov právnu neistotu spočívajúcu v obmedzení už raz priznaných práv, a s prihliadnutím na to je potrebné rozhodnúť, či označené ustanovenia sú v súlade s princípom právnej istoty ako základným princípom právneho štátu vyvedeným z čl. 1 ods. 1 ústavy. Vychádzajúc z konkrétnych okolností prípadu posudzovaného okresným súdom v konaní, v súvislosti s ktorým bol okresným súdom podaný návrh na konanie o súlade právnych predpisov, okresný súd namieta, že aplikáciou ustanovenia § 251 ods. 2 Zákonníka práce malo od 1. apríla 2002 dôjsť k zníženiu náhrady straty na zárobku spôsobenej pracovným

úrazom, a preto má byť označené ustanovenie „priamo retroaktívne“ a v rozpore s princípom právnej istoty.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Z judikatúry ústavného súdu relevantnej v predloženom prípade vyplýva, že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného v čl. 1 ods. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty a ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok (mutatis mutandis II. ÚS 48/97, PL. ÚS 37/99, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 25/00, PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 6/04, PL. ÚS 16/06 atď.). Ústavný súd už vo veci sp. zn. PL. ÚS 15/98 (tiež napr. PL. ÚS 1/04 alebo PL. ÚS 8/04) uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem, a vo veci sp. zn. PL. ÚS 52/99 (tiež PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 1/04) uviedol, že medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti (proporcionality). Rovnako tak ústavný súd vo svojej judikatúre viackrát zdôraznil, že k princípu právnej istoty neodmysliteľne patrí aj ochrana legálne nadobudnutých práv (napr. I. ÚS 30/99).

Ústavný súd už taktiež vyslovil (PL. ÚS 12/05), že všeobecný princíp právneho štátu je kľúčový princíp, na ktorom je budovaný celý právny poriadok i celý systém fungovania nášho štátu. Znamená to, že tento princíp sa premieta bez rozdielu do všetkých oblastí spoločenského života. Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti je povinný rešpektovať rámec právneho štátu, v ktorom je okrem iného garantovaná právna istota vrátane ochrany legálne nadobudnutých práv, ako aj legitímnych očakávaní a tiež trvácnosť a stabilita právnych noriem a je zakázaná svojvôľa v činnosti orgánov verejnej moci, parlament z toho nevynímajúc. V dôsledku posunu v nazeraní na ústavné princípy nastal posun aj v smere od formálneho chápania právneho štátu k jeho materiálnemu chápaniu, ku ktorému sa ústavný súd svojou judikatúrou zreteľne prihlásil. Pri formálnom chápaní právneho štátu sa ústavné princípy uplatňujú v limitoch ústavných textov aplikovaných na základe gramatických a formálnologických metód identifikujúcich obsah právnych predpisov.

Takýto prístup znamená, že ak ústavný text napr. výslovne neustanovuje, že určité nároky sú neodňateľné, t. j. sú zaručené akoby „len“ zákonnými zárukami, možno potom „legalizovať“ akékoľvek zásahy štátu. Materiálne chápanie právneho štátu takýto prístup vylučuje. Ústavný súd preskúmal napadnuté zákony z hľadiska ich súladu s označenými článkami ústavy v intenciách materiálneho chápania právneho štátu.

Ústavný súd sa už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil aj k otázke retroaktivity právnych predpisov (PL. ÚS 28/00, PL. ÚS 25/05) tak, že pravú retroaktivitu vymedzil ako stav, v ktorom nová právna úprava neuznáva oprávnenia a povinnosti založené právnymi vzťahmi len *lex priori* (napr. PL. ÚS 37/99), alebo stav, keď zákon dodatočne a pozmeňujúco zasahuje do už právne uzavretých minulých skutkových a právnych vzťahov (práv a povinností) (PL. ÚS 3/00).

Za nepravú retroaktivitu považuje stav, v ktorom nová právna úprava nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (PL. ÚS 38/99). O nepravú retroaktivitu ide aj v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (PL. ÚS 3/00).

Ústavný súd už tiež vyslovil, že zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenia na úpravu nových (existujúcich) právnych stavov, pričom v takom prípade musí preukázať „závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môže vyžiadať, alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu“ (PL. ÚS 3/00). To znamená, že nepravú retroaktivitu nepovažuje za štandardný vstup do existujúcich právnych vzťahov.

Určitú retroaktivitu pripustil aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vo svojom rozhodnutí *Mellacher v. Austria*, rozsudok z 19. decembra 1989 (§ 51) uviedol,

že „legislatívne musí byť daná možnosť, aby sa prijali opatrenia, ktorými sa zasiahne do ďalšieho vykonávania predtým uzavretých zmlúv (v danom prípade nájomných zmlúv), aby sa dosiahol požadovaný cieľ“.

Podľa § 251 ods. 1 Zákonníka práce ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2002, ak nie je ďalej ustanovené inak. Nároky, ktoré z nich vznikli, a právne úkony urobené pred 1. aprílom 2002 sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

Podľa § 251 ods. 2 Zákonníka práce úprava náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity (§ 201 ods. 1) a úprava náhrady nákladov na výživu pozostalých (§ 207) sa uskutoční aj u zamestnancov a pozostalých, ktorým náhrada patrila do 31. marca 2002; to platí aj pre náhrady, o ktorých bolo do 31. marca 2002 právoplatne rozhodnuté alebo ktorých výška bola dohodnutá.

Podľa názoru ústavného súdu § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce je síce ustanovením retroaktívnym, ale v danom prípade ide o retroaktivitu nepravú, keďže zo znenia citovaných ustanovení Zákonníka práce nevyplývajú žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia ich účinnosti, ustanoveniam Zákonníka práce sa však priznáva aplikovateľnosť aj na pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli ešte za účinnosti skoršieho Zákonníka práce.

Je však evidentné, že § 251 ods. 2 Zákonníka práce zaviedol úpravu náhrady straty na zárobku podľa kritérií ustanovených § 201 ods. 1 Zákonníka práce aj u zamestnancov, ktorým do dňa účinnosti Zákonníka práce patrila náhrada straty na zárobku v sume vypočítanej podľa ustanovení skoršieho Zákonníka práce, a to dokonca aj v tých prípadoch, v ktorých bolo do 31. marca 2002 právoplatne rozhodnuté alebo ktorých výška bola dohodnutá. Ako už bolo konštatované, nepravú retroaktivitu je v právnom štáte potrebné považovať za prípustnú, pokiaľ existujú na jej zavedenie závažné dôvody všeobecného záujmu. Takéto dôvody možno podľa ústavného súdu vidieť v zavedení jednotných kritérií

pre určenie výšky náhrady straty na zárobku po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania vo všetkých prípadoch, v ktorých náhrada straty na zárobku prichádza do úvahy a to bez ohľadu na čas, v ktorom nárok na takúto náhradu oprávnenej osobe vznikol (teda bez ohľadu na to, či nárok vznikol pred 1. aprílom 2002 alebo po tomto dátume).

Z hľadiska posúdenia súladu namietaných ustanovení Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy a z neho vyplývajúcich princípov právneho štátu je teda kľúčovým posúdenie intenzity zásahu právnej úpravy obsiahnutej v § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 2 Zákonníka práce do princípu právnej istoty, s ktorým sa spájajú požiadavky všeobecnosti, trvácnosti a stability právnych noriem, ale aj požiadavky racionálnosti a spravodlivosti obsahu týchto právnych noriem a zásady proporcionality a ochrany legálne nadobudnutých práv.

Podľa § 195 ods. 1 skoršieho Zákonníka práce v znení účinnom do 31. marca 2002 náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity sa po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov od vzniku nároku poskytne zamestnancovi v takej výške, aby spolu s jeho zárobkom po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania s pripočítaním prípadného invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku poskytovaného z toho istého dôvodu sa rovnala jeho priemernému zárobku pred vznikom škody. Pritom sa neprihliada na zvýšenie invalidného dôchodku pre bezvládnosť, na zníženie tohto dôchodku podľa právnych predpisov o sociálnom zabezpečení, na zvýšenie priznaných dôchodkov podľa týchto predpisov ani na zárobok zamestnanca, ktorý dosiahol zvýšeným pracovným úsilím.

Podľa § 195 ods. 2 skoršieho Zákonníka práce v znení účinnom do 31. marca 2002 po uplynutí doby uvedenej v predchádzajúcom odseku náhrada za stratu na zárobku spolu so zárobkom postihnutého zamestnanca s prípadným dôchodkom uvedeným v predchádzajúcom odseku nesmie presiahnuť sumu 5 700 Sk mesačne; pritom sa neprihliada na zárobok zamestnanca, ktorý dosiahol zvýšeným pracovným úsilím. U zamestnancov, ktorých priemerný zárobok pred vznikom škody bol vyšší ako 5 700 Sk, sa táto suma zvyšuje o 75 % rozdielu medzi týmto zárobkom a sumou 5 700 Sk. Toto

obmedzenie neplatí, ak škoda bola spôsobená úmyselne alebo výhradne porušením právnych alebo ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pokiaľ ich neporušil postihnutý zamestnanec. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa môže súd rozhodnúť, že toto obmedzenie neplatí tiež vtedy, ak škoda bola spôsobená hrubou nedbanlivosťou, pokiaľ sa jej nedopustil postihnutý zamestnanec.

Podľa § 201 ods. 1 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. apríla 2002 do 31. decembra 2003 náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity sa poskytne zamestnancovi v takej sume, aby spolu s jeho zárobkom po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania s pripočítaním prípadného invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku poskytovaného z toho istého dôvodu sa rovnala jeho priemernému zárobku pred vznikom škody. Pritom sa neprihliada na zárobok zamestnanca, ktorý dosiahol zvýšeným pracovným úsilím.

Podľa § 201 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. apríla 2002 do 31. júna 2003 [1. júla 2003 nadobudol účinnosť zákon č. 210/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 210/2003 Z. z.“)] výšku percenta a obdobie, za ktoré sa bude náhrada za stratu na zárobku upravovať, ustanovuje osobitný predpis.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že prijatím neskoršieho Zákonníka práce došlo prostredníctvom § 201 ods. 1 k zmene kritérií rozhodujúcich pre určenie výšky náhrady straty na zárobku po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania tým, že na jednej strane sa pri jej výpočte, resp. pri neskorších úpravách výšky poskytovaných náhrad, malo začať prihliadať aj na zvýšenie dôchodkov priznaných podľa predpisov o sociálnom zabezpečení (v neskoršom období predpisov o sociálnom poistení), na druhej strane však bolo odstránené obmedzenie výšky poskytovanej náhrady v období po uplynutí doby 12 po sebe idúcich mesiacov od vzniku nároku podľa ustanovenia § 195 ods. 2 skoršieho Zákonníka práce.

V tejto súvislosti je nevyhnutné pripomenúť aj skutočnosť, že v období pred 1. aprílom 2002 bola poskytovaná náhrada straty na zárobku upravovaná podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 320/1993 Z. z. o úprave náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, na základe ktorého sa pri výpočte úprav poskytovanej náhrady zohľadňovala len úprava rozhodného priemerného zárobku o určené percentá, avšak neprihliadalo sa na zvýšenie poberaných dôchodkov. Pokiaľ teda osobe (zamestnancovi), ktorej je poskytovaná náhrada straty na zárobku, bol súčasne vyplácaný postupne stále vyšší (najmä invalidný) dôchodok bez toho, aby valorizácia týchto dôchodkov bola zohľadňovaná pri úprave poskytovaných náhrad straty na zárobku, mohlo to viesť ku vzniku odchýlok vyplácaných náhrad straty na zárobku od skutočnej škody vzniknutej na priemernom zárobku osoby oprávnenej náhradu poberať. Navyše zákonom č. 210/2003 Z. z. bol spresnený aj postup úpravy priemerného zárobku rozhodujúceho pre výpočet predmetných náhrad tak, že od účinnosti uvedeného zákona bola úprava týchto zárobkov o výšku priznávaných percent vykonávaná postupne, a to zvyšovaním posledne percentuálne upravených priemerných zárobkov. Je zrejmé, že zmyslom prijatia zmeny § 201 ods. 2 Zákonníka práce obsiahnutej v zákone č. 210/2003 Z. z. bolo zaviesť jednotné pravidlá pre úpravu všetkých veličín rozhodných pri výpočte (resp. úpravách) náhrady straty na zárobku. Podľa ústavného súdu bolo potrebné aj túto súvislosť zohľadniť pri celkovom posudzovaní intenzity zásahu aplikácie napadnutých ustanovení Zákonníka práce.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že preskúvaná legislatívna úprava (§ 201 ods. 1 Zákonníka práce) svojím zmyslom a účelom striktnejšie naplňuje zásadu náhrady skutočnej škody vzniknutej zamestnancovi na jeho zárobku pracovným úrazom, resp. chorobou z povolania. Prihliadanie na výšku skutočne vyplácaného invalidného dôchodku (resp. čiastočného invalidného dôchodku) nemôže byť svojou podstatou v rozpore s uvedenou zásadou, keďže podstatou vyplácania náhrady straty na zárobku je dorovnávať príjem poškodeného zamestnanca na úroveň jeho priemerného zárobku pred vznikom škody.

V tomto kontexte potom ústavný súd posudzoval aj legitímnosť a dôsledky zásahov spôsobených uplatňovaním § 201 ods. 1 Zákonníka práce účinného od 1. apríla 2002 do práv osôb, ktorým patrila náhrada straty na zárobku podľa skoršieho Zákonníka práce účinného do 31. marca 2002.

Ústavný súd v náleze č. k. PL. ÚS 25/05-51 zo 7. júna 2006 vo veci týkajúcej sa obligatórneho preskúmavania podmienok trvania invalidity s následkom prehodnotenia trvania nároku na invalidný dôchodok uviedol, že § 263 ods. 2 zákona o sociálnom poistení namietaný v označenom konaní vyvolal „neočakávanú právnu neistotu“. V odôvodnení ďalej uviedol, že vstup do týchto právnych vzťahov „môže mať za následok zánik nároku na invalidný dôchodok a jeho výplatu, a to bez akéhokoľvek vyváženia“. Stav tejto právnej neistoty podľa názoru vysloveného v označenom náleze „nemožno akceptovať“.

V prerokovávanom prípade je však situácia iná, keďže úpravou náhrady straty na zárobku podľa § 251 ods. 2 Zákonníka práce v spojení s § 201 ods. 1 Zákonníka práce nedošlo k zániku vyplácania náhrad poskytovaných podľa § 195 ods. 1 a 2 Zákonníka práce, pri úprave týchto náhrad sa však začalo prihliadať aj na zvýšenia dôchodkov vyplácaných oprávneným osobám. Súčasne však došlo k vyváženiu tohto zásahu v tom smere, že novou právnou úpravou bolo zrušené obmedzenie výšky poskytovaných náhrad vyplývajúce z § 195 ods. 2 skoršieho Zákonníka práce. Ústavný súd súhlasí s tým, že postup zavedený § 251 ods. 2 Zákonníka práce je potrebné považovať za zásah do práv nadobudnutých oprávnenými osobami podľa skoršej právnej úpravy, avšak súčasne je potrebné prihliadať na účel a zmysel takéhoto zásahu, ktorým bolo dosiahnuť vyplácanie náhrady straty na zárobku na základe jednotných (a v niektorých ohľadoch aj spravodlivejších) kritérií. Rovnako je potrebné pripomenúť, že uvedený zásah do práv oprávnených osôb nemá spätné účinky, ale smeruje do budúcnosti. Označenie akýchkoľvek zmien v právnych vzťahoch neskoršie prijatými právnymi predpismi, resp. označenie úprav právnych následkov skôr vzniknutých právnych vzťahov, ktoré nastanú až po nadobudnutí účinnosti neskoršej právnej úpravy, za rozporné s princípmi právneho štátu a zvlášť s princípom právnej istoty, a to len z dôvodu, že na základe neskoršej právnej úpravy dochádza ku kvantitatívnej zmene poskytovaných nárokov (inak povedené aj k zásahu do nimi legálne nadobudnutých práv),

by podľa ústavného súdu mohlo viesť až k neželanej nemennosti právneho poriadku, ktorej dôsledkom by v extrémnom prípade mohla byť strata reálnej možnosti napravovať nedostatky (prípadne nespravodlivé dôsledky) prijatých právnych predpisov.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že časový konflikt právnych úprav je spojený v každom prípade so zásahom do princípov rovnosti a ochrany dôvery občana v právo. Posudzovanie tohto konfliktu intertemporality by sa malo riadiť hľadiskom proporcionality a malo by viesť k záveru o takom spôsobe legislatívneho riešenia časového stretu právnych úprav, ktoré by nenarušilo princíp právnej istoty ako ani princíp rovnosti, ale ich primeraným spôsobom vyvažovalo (pozri PL. ÚS 25/05).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného (na rozdiel od Ústavného súdu Českej republiky v obdobnom prípade) dospel k záveru, že znenie napadnutého § 251 ods. 2 Zákonníka práce síce zasahuje do legálne nadobudnutých práv osôb oprávnených poberať náhradu straty na zárobku podľa § 195 ods. 1 a 2 skoršieho Zákonníka práce a narúša ich právnu istotu, avšak svojimi dôsledkami nejde o zásah neprimeraný, pričom právna úprava § 201 ods. 1 Zákonníka práce s prihliadnutím na znenie § 201 ods. 2 Zákonníka práce v znení zákona č. 210/2003 Z. z. dostatočne vyvažuje zásah spôsobený aplikáciou napadnutých ustanovení Zákonníka práce na právne vzťahy vzniknuté do 31. marca 2002. Vyslovenie nesúladu § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy by bolo v opísaných súvislostiach potom v rozpore s princípom rovnosti vo vzťahu k osobám oprávneným na náhradu straty na zárobku, pretože pri určovaní týchto náhrad by zavádzal dva rozdielne právne režimy ich výpočtu – iný pre osoby oprávnené na tieto náhrady podľa právneho predpisu účinného do 31. marca 2002 a iný pre osoby oprávnené na tieto náhrady podľa právneho predpisu účinného od 1. apríla 2002.

Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že napadnutý § 251 ods. 2 Zákonníka práce dopadá aj na prípady, v ktorých bolo právoplatne rozhodnuté o náhrade straty na zárobku podľa ustanovení skoršieho Zákonníka práce, prípadne ktorých výška bola dohodnutá súkromnoprávnymi dohodami. Právoplatné súdne rozhodnutia, obsahom ktorých je určenie povinnosti na plnenie v budúcnosti zročných dávok, možno totiž podľa § 163

ods. 1 OSP zmeniť na návrh ktoréhokolvek účastníka právneho vzťahu, ak sa podstatne zmenili okolnosti rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie týchto dávok. Aj v prípade vzniku sporu medzi účastníkmi zodpovednostného právneho vzťahu o výšku náhrady straty na zárobku poskytovanej pred účinnosťou napadnutých ustanovení Zákonníka práce na základe dohody je právomoc na jeho rozhodnutie daná všeobecným súdom (k právomoci súdov rozhodovať o nárokoch na náhradu straty na zárobku, o ktorých sa má rozhodovať podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, bližšie pozri stanovisko občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Cpj 9/06 o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania).

Vzhľadom na opísané súvislosti podľa názoru ústavného súdu § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 2 Zákonníka práce „unesie“ limity ústavnosti vyplývajúce z princípov právneho štátu odvodené z obsahu čl. 1 ods. 1 ústavy, a preto sa ústavný súd priklonil k záveru o zjavnej neopodstatnenosti návrhu okresného súdu na vyslovenie nesúlady označených ustanovení Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Vo vzťahu k § 251 ods. 1 Zákonníka práce okresný súd neuviedol žiadne relevantné argumenty svedčiacie o jeho nesúlade s čl. 1 ods. 1 ústavy. Svojou podstatou ide o bežné intertemporálne ustanovenie upravujúce uplatniteľnosť novšej právnej úpravy aj na pracovnoprávne vzťahy vzniknuté pred 1. aprílom 2002 so zachovaním posudzovania tých nárokov, ktoré vznikli, a tých právnych úkonov, ktoré boli urobené pred 1. aprílom 2002 podľa dovtedajších predpisov. Podľa názoru ústavného súdu § 251 ods. 1 Zákonníka práce nenaruša princíp právnej istoty, ktorý by viedol ústavný súd k vysloveniu nesúlady tohto ustanovenia s čl. 1 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným ustanovením Zákonníka práce a okresným súdom označeným článkom ústavy, ústavný súd aj v tejto časti považoval návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov za neopodstatnený.

2. K namietanému nesúlady ustanovenia § 251 ods. 2 Zákonníka práce s čl. 39 ods. 1 ústavy

Nesúlrad ustanovenia § 251 ods. 2 Zákonníka práce so základným právom občanov na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zakotveným v čl. 39 ods. 1 ústavy vo svojom návrhu namieta skupina poslancov z dôvodu, že označené ustanovenie Zákonníka práce zasahuje do práv nadobudnutých počas účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, resp. do legitímnych očakávaní adresátov práva. Napadnutou právnou úpravou malo dôjsť k „vstupu do právoplatných individuálnych právnych aktov, ktoré definovali ich adresátom určité právne nároky“. Podľa skupiny poslancov by vhodným „nastavením prechodného ustanovenia“ nebolo potrebné otvárať nároky právoplatne priznané počas predchádzajúcej právnej úpravy.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Ústavný súd k obsahu čl. 39 ods. 1 ústavy v rámci predchádzajúcej rozhodovacej činnosti uviedol, že základné právo na primerané hmotné zabezpečenie, ktorého podrobnosti sa majú v súlade s ústavou upraviť zákonom (čl. 39 ods. 3 ústavy), zahŕňa predovšetkým primerané hmotné zabezpečenie v starobe prostredníctvom systému dôchodkového zabezpečenia, v ktorom kľúčovú pozíciu má sociálne poistenie. Sociálne poistenie ako systém založený na poistnom princípe, osobnej participácii premietajúcej sa do zohľadňovania „zásluhovosti“ pri výpočte dôchodkovej dávky, na sociálnej solidarite a na garancii štátu je založený na princípoch, ktoré sa premietajú nielen do výpočtu dôchodkovej dávky, ale premietajú sa aj do systému jej zvyšovania (m. m. PL. ÚS 16/06).

Aj základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu a pri strate živiteľa je primárne realizované prostredníctvom systému dôchodkového zabezpečenia, ktorý je v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečovaný najmä cez systém dôchodkového poistenia (prípadne nemocenského poistenia), ktoré je upravené v zákone o sociálnom poistení.

V čase stretu platnosti skoršieho Zákonníka práce s platnosťou neskoršieho Zákonníka práce (1. apríl 2002) bolo sociálne zabezpečenie realizované primárne

prostredníctvom zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, prípadne prostredníctvom zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov. Poskytovanie náhrad straty na zárobku nebolo v tom čase súčasťou sociálneho poistenia, ale ich realizácia bola zabezpečovaná prostredníctvom právnej úpravy zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania obsiahnutej v § 190 až § 203 skoršieho Zákonníka práce, resp. od 1. apríla 2002 v § 195 až § 209 neskoršieho Zákonníka práce. Nároky zamestnancov na náhradu straty na zárobku vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania sa teda považovali za nároky na náhradu škody z pracovnoprávneho vzťahu, pričom o sporoch týkajúcich sa týchto nárokov rozhodovali všeobecné sudy.

S prihliadnutím na opísané zistenia a vyvodené právne úvahy ústavný súd zastáva názor, že čl. 39 ods. 1 ústavy nedopadá na prípady poskytovania náhrad straty na zárobku následkom pracovného úrazu, pretože hmotné zabezpečenie občanov pri nespôsobilosti na prácu je zabezpečované poskytovaním dôchodkových dávok predovšetkým z nemocenského a invalidného poistenia (predtým aj systému sociálneho zabezpečenia). Zmyslom a účelom poskytovania náhrady straty na zárobku totiž primárne nebolo hmotne zabezpečovať občanov, ale dorovnávať príjem oprávnenej osoby (zamestnanca), ktorá následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania stratila pracovnú schopnosť alebo jej pracovná schopnosť bola znížená, v dôsledku čoho oprávnenej osobe (zamestnancovi) vznikala finančná ujma spočívajúca v poberaní nižších príjmov z práce. Na uvedenom nič nemení ani neskoršia legislatívna zmena spočívajúca v transformácii týchto nárokov na úrazové dávky podľa zákona o sociálnom poistení platného od 1. januára 2004, ktorý okrem nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia zahŕňa aj úpravu poistenia úrazového, garančného a poistenia v nezamestnanosti. Je na slobodnom rozhodnutí zákonodarného orgánu, pokiaľ v zákone upravujúcom podrobnosti realizácie označeného základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy upraví aj ďalšie, viac alebo menej súvisiace právne inštitúty (v danom prípade druhy poistenia) napriek tomu, že s nimi označené základné právo nemá vecnú súvislosť.

Ústavný súd vychádzajúc z obsahu, zmyslu a účelu napadnutého ustanovenia § 251 ods. 2 Zákonníka práce (k tomu bližšie pozri odôvodnenie predchádzajúceho bodu tohto uznesenia), ktorého dôsledky je potrebné vykladať v spojitosti so znením § 201 ods. 1 Zákonníka práce, nepovažuje označené ustanovenie Zákonníka práce za spôsobilé zasiahnuť do základného práva občanov garantovaného v čl. 39 ods. 1 ústavy. Návrh skupiny poslancov na vyslovenie nesúlady § 251 ods. 2 Zákonníka práce s čl. 39 ods. 1 ústavy preto vyhodnotil ústavný súd ako zjavne neopodstatnený.

Na základe uvedeného ústavný súd návrh skupiny poslancov na konanie o súlade § 251 ods. 2 Zákonníka práce s čl. 39 ods. 1 ústavy a návrh okresného súdu na konanie o súlade § 201 ods. 1 v spojení s § 251 ods. 1 a 2 Zákonníka práce s čl. 1 ods. 1 ústavy odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2012